



A BÁNYA

BÁNYÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS PÉNZÜGYI HETILAP



Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI, Dalszínház-u. 8. Telef. n. 23-33.	Főszerkesztő: Vécsey István Szerkesztik: Apsay V. János és Dr. Makai Aladár	Hirdetési feltételek:
Előfizetési árak: Egész évre 10.— K. Fél évre 5.— K. Egyes szám ára 30 fillér.	Megjelenik minden vasárnap	Minden szó 4 fillér Kövr belével 8 „ Egész oldal, 1-szeri közlés 80 kor. Fél oldal 1-szeri közlés 40 „

Értesítés.

Az összes, a szerkesztőséghez és a „Bányászati Évkönyv“-hez intézendő levelek, küldemények ezután a következő címre küldendők: Apsay János szerkesztő Pesthidegkut. (Budapest mellett.) — A kiadóhivatali dolgok ezután is a Dalszínház-utca 8. sz. alá küldendők.

A bányabank.

B. lapja 16. számának fenti cím alatt hozott közleménye megkapta figyelmemet. A felszólásra egyáltalán nem reagálnék, ha az utóbbi időben nem tapasztaltam volna ismételten, hogy a különféle tereken foglalkozó elemek, tulli quanti, külön szakbankok felállításán törik fejüket. Ez igyekezet nem egyéb céltevesztett gondolkozásnál, a lényegnek a látszattal való összetévesztése, financiaiis érzék hiánya.

Minden iparos és minden kereskedő mindennemű foglalkozásbeli kiszolgálására hivatott; nem distinguálnak A. és B. között, hanem annak adják az árut, aki megfizeti. Valamelyes bank se egyéb egy boltnál, bolt, mely árukkal, értékekkel, hitellel kereskedik. Akinek megvan a bonitása, bármilyen néven nevezendő banknál is hitelre lel, akinek hiányzik a bonitása, az szakbankjánál ép oly kevéssé élvezhet hitelt, mint akár a szomszédjánál vagy egyebütt. A bankra nézve váltók leszámításánál közönyös, vajjon X. bányász-e vagy molnár, faiparos-e vagy hordár, hanem azt kutatja, vajjon a benyújtó jó-e vagy nem? Ezt kutatja a Hitelbank, a Kereskedelmi bank stb. és ezt kutatná a Bányabank is. És valamint a hitelbank leszámítja a jó bányász papírjait is, akként a Bányabank elfogadja majd a jól accreditált faiparos váltóját, de egyike se fogadná el a bankilag hitelképtelen egyed forgatmányát.

Speciális banknak, pláne a mi fejletlen viszonyainknál fogva, se értelme, se haszna. Akik ily ideákkal foglalkoznak, azoknak nem bankra, de pénzre van szükségük. A két dolog náluk identikus fogalom s azt hiszik, hogy új bankkal pénzhez jutnak. Pedig ép az ellenkezője áll. Ha bankot akarnak alapítani, ne pénzre

számoljanak, hanem arra, hogy a bank vezetéséhez szükségelt pénzt megteremtik, ideadják. De ha ezt meg is teszik, azzal a bank fennállása még nincs biztosítva, mert Salgótarján bizonyára nem fogja e törpe bank szolgálatát igénybe venni, amely neki ma talán 6% mellett állna szolgálatára, amikor a Hitelbanknál 4—4¹/₄% mellett is kaphat pénzt. De igenis igénybe vennék az ily kis bank hitelét a kicsiny emberek, hogy ott 8—10% mellett maradjanak a felvett pénzzel — adósok. Kérdelem ezek után, el lehet-e képzelni oly kapitalistát, ki ily kilátások mellett az ily bank részvényeit jegyezze?

A bank nem jótékonyági intézet s nincs arra hivatva, hogy reménybeli bányák óhajait teljesítse.

Cikkirő egyéb fejtegetéseit nem követem, azok lehetnek ugyan helyesek, de nem illeszthetők a bányabank kérdésének keretébe.

Kassa, 1908. május 18.

N. M.

Audiatu et altera pars! Szívesen közöljük tehát a fenti sorokat bár álláspontunkkal teljesen ellentétesek.

Nem akarunk hosszas polémiába bocsátkozni a cikkirővel, mert minden sorából a helyzet *félreismerése* tűnik ki.

Hát tisztelettel kérjük, ha olyan készségesen nyitják meg azok a bizonyos tekintélyes bankok pénzeskasszájukat, hogyan történhetett az mégis, hogy a mai napig egyik sem foglalkozott a bányabankok értékesítésével? Már pedig azt senki sem állíthatja, aki csak egy kissé ismeri a mi kincseinket, hogy nálunk a bányákba fektetett tőke nem sokszorozódik. A bányászatot nem lehet összehasonlítani a cipőfelsőrészkesztéssel, amihez sem olyan nagy előrelátás, sem nagy befektetés nem szükséges. Igenis állítjuk, hogy a bányászat *specialitás* s ehhez speciális bank szükséges, mely hatalmas tőkével kizárólag a bányászatot szolgálja.

Az igen tisztelt cikkirő, ugy látszik, itt értett félre bennünket. Mert mi t. nem tizedrangu bankra gondolunk, hanem egy hatalmas tőkével rendelkező intézetre, mely a külföld nagy bányabankjaihoz hasonlóan, *kockázatlan* mer, hogy aztán annál gazdagabb legyen

az aratás. Nálunk az a nagy baj, hogy a tőke ólomlábok jár. Nincs benne élet, bátorság, mint látjuk azt, teszem fel, az amerikaiaknál vagy az angoloknál. Nálunk a *kiszípolozás* a jelszó.

Tessék csak t. M. N. urnak elmenni akármelyik bankhoz s ajánljon fel egy kiváló érterületet, hiszszük, elmegy tőle örökre a kedve, hogy bányavásárlással foglalkozzék. Mert az illető bank először megvizsgálja az ügyet — egy félévig, azután alkuszik egy másik félévig s a vége majdnem kilencvenkilenc esetben az, hogy ön „véletlenül“ kipottyant az üzletből s a bank szedi fáradságának gyümölcsseit. Ez a mi bányászatunk „rákfenéje“ s ezt csakis egy erőtől, vállalkozói kedvtől duzzadó *Bányabank* gyógyíthatja meg.

Eddigi kilátásaink kecsegtetők, mert a pénzügyi világ is élénken foglalkozik az eszmével, főleg a külföldön. S ha Isten is úgy akarja, még nem irunk 1909-et és meg lesz a *Bányabank*, mely *speciálisan* bányászatunkat fogja szolgálni.

Egyébként üdv és béke velünk!

—ay.

Bányavásárlások.

Örömmel regisztráljuk, hogy az állam mégis csak tenni akar valamit bányászatunk emelése érdekében. Az államtól ez is elég. Hiszen a bányászat fejlődése nem függhet csupán az államhatalomtól, kell, hogy az egyesek, kiknek kezében értékes anyag van, tömörülve, érdekeiket védelmezve, vállvetett munkával lendítsék fel a magyar bányászat ügyét.

Lapunk ezt a törekvést támogatja, s önzetlenül, nagy anyagi áldozatok árán is szolgálja a bányabirtokosok ügyét, mely egyuttal közügy is s épen ezért csak örömmel üdvözölhetjük a kormány bányavásárlásait, mert ezáltal közös ügyünk előrehalad.

Wekerle Sándor miniszterelnök a képviselőház keddi ülésének végén ugyanis törvényjavaslatot nyújtott be a m. kir. állami vasgyárak tüzelőanyag- és vasércszükségletének biztosítása érdekében teendő némely intézkedésről. A javaslat szerint felhatalmazzák a pénzügyminisztert, hogy az állami vasgyárak tüzelőanyag- és vasércszükségletének fokozottabb biztosítása érdekében a Krassó-Szörény vármegyei Pojen község határában fekvő Von der Osten-féle erdő-, bányá- és földbirtoknak, a borsodmegyei Ormópuszta nevű báró Radvánszky-féle birtok szénkihasználási jogának, a Hunyad vármegye Aranyos völgyében levő vasbányajogositványoknak megvételére, továbbá ezeknek üzemvitelével kapcsolatos szállító utak, üzemi és kezelési berendezések és felszerelések létesítésére 10,000.000 koronát igénybe vehessen. Ezen összeg a pénztári készletből fedezendő s az állami vasgyárak beruházásai között számolandó el.

Az indokolás kiemeli, hogy a vaskő- és tüzelőanyag a vasipar létalapjai, melyeknek jelentősége indokoltá teszi minden vasműnek azt a törekvését, hogy az említett anyagok beszerzési forrásainak minél fokozottabb mértékben tulajdonul való megszerzése által nemcsak pillanatnyi üzleti esélyek következményei ellen védekezzenek, hanem jövőjét is biztosítsa. Ezért az

állami vasgyárak üzemei folytonosságának biztosítása céljából, illetve vaskő-, kő- és faszén szükségletük fokozottabb fedezése érdekében több, az említett célra alkalmas erdőbirtokot, vaskő- és szénjogositványt az állami vasgyárak részére a törvényhozás hozzájárulásának fentartásával a pénzügyi kormány megvásárolt.

Ezen tételek a következők:

A) Krassó-Szörény vármegye Pojen község határában fekvő Von der Osten-féle birtoknak megvételé.
Ezen birtok egészben 9450 kat. hold terjedelmű s áll kerekben 6850 hold szájerdőből, 600 hold tarolt erdőtalajból, 2000 hold vegyes termőtalajból. A birtok több pontján vasérc-fekhelyek kutatvák fel, melyek jó minőségű és jelentékenyebb mennyiségű vaskövet tartalmaznak s ekkép tartós bányaművelésre jogosítanak. Ezen birtoknak erdőségeivel, vasbányajogositványával, termőtalajával, épületeivel és egyéb jogosultságaival együttes vételére hosszabb tárgyalás után kerekben 4,500.000 koronában állapított meg. Ezen-összeg az 1903. évben eszközölt becslés összegénél magasabb ugyan, mert a becslés, amely a birtokon kerekben 2 millió köbméter főleg bükkfát és 35 millió métermázsas vasércet állapított meg, akkor 4,043.900 koronáról szólt, azonban azóta a faárak lényegesen emelkedtek, a vasérc- és a földbirtok is keresettebb lett s miután a található fának értékében ugy mennyiségileg, mint minőségileg, nemkülönbén a bányajogositványok vasérctartalmának ugy mennyiség, mint minőség szerinti értékében a vételár megfelelő ellenértéket talál, indokoltnak látta ezen, a vajdahunyadi vasgyárhoz kedvezően fekvő birtokot megszerezni. Hogy a pojeni birtokon ugy a rendes szenelési üzemet, mint pedig a bányáüzemet bevezetni és állandóan folytatni, nemkülönbén a faszenet és a vasércet Vajdahunyadra szállítani lehessen, két millió korona értékű berendezéseket kell létesíteni.

B) Ormópuszta ásványszénkihasználási jogának megvételé.

Ormópuszta Borsod vármegyében fekszik, a miskolc—füleki vasuti vonal Bárcika állomásától mintegy 12 kilométernyire északkelet felé, nagyobb kiterjedésű szénvidéken, melyen a disznóshorváti és a mucsonyi szénbányák műveltetnek. Ezen birtoknak területe 1057 kat. holdat teszen s ennek a területnek szénkihasználási joga iránt a szerződés báró Radvánszky örökösökkel, mint tulajdonosokkal 900.000 korona örökár mellett megkötött. Az ormópusztai területen termelendő barnaszenet a diósgyőri vas- és acélgár fogja felhasználni, amelyet ezen a réven, valamint már meglévő más bányabirtokainak intenzivebb művelése révén az idegen szén vásárlásától teljesen mentesíteni remél. Amennyiben ezen terület a mai állapotok szerint vasutal nem érintetik s a szenelőfordulás feltárva nincs, hogy itt az üzem bevezethető legyen, szükséges lesz 736.000 korona költséggel a munkálatokat végrehajtani. Az ormópusztai vétel alapján az eladóknak, miután a szénkihasználási jog bányatelekkönyvileg a kincstár nevére iratott, 900.000 korona előleget utalványozott a kormány azzal, az eladók részéről külön nyilatkozattal elismert fentartással, hogy eladók az esetre, ha az ügyletet egy év leforgása alatt a törvényhozás jóvá nem hagyá, a szénkihasználási jog visszabocsátása ellenében az előleget kamatmentesen visszafizetni tartoznak.

C) A hunyadmegyei aranyosvölgyi bányajogositványoknak megvételé. A nevezett völgyben értékeesebb vaskőelőfordulás találtván, mely a vajdahunyadi állami

vasgyárhoz közel fekszik, indokoltnak találtatott az arra adományozott Szent Antal nevű bányatelket és 66 zártkutatót dr. Heidelberg Tivadar budapesti lakostól összesen 415.000 korona vételárért megszerezni. Ezen bányajogositványok feltárása, az üzem bevezetése, a vasérc elszállítása s a bányabirtok némi kikerekítése összesen 700.000 korona költséget igényel.

A világ réztermelése a legutóbbi években.

Földünk réztermelése a lefolyt tíz esztendő alatt óriási arányokat öltött; míg ugyanis 1897-ben a világ össztermelése rézben 420.200 tonnát tett, ez a szám tíz év alatt 732.500 tonnára, tehát majdnem az előbbinek kétszeresére emelkedett. Míg a 420.200 tonna réztermékek értéke 1897-ben 514.800.000 koronára rugott, addig tíz évvel utóbb a világ réztermelésének értéke már 1.567.200.000 korona összeget képviselt. Az évi átlagos ár így 49¹/₈-ról tíz év alatt 87³/₈-ra szökkent; az átlagos áremelkedés évente kitett 7¹/₈-ot. Legfőként az elektro-ipar rohamos terjedése és fellendülése az, amely a rézkeresletet világszerte s évről-évre fokozza. Az állandóan fokozódó rézkereslet, különösen 1905-től kezdődőleg, annyiban rohamosan apadt, amennyiben a termelés nem volt képes a szükségleteket még az Északamerikai Egyesült-Államok dus rézkészletei felhasználásával sem fedezni. Ugyanez történt Angliában és Franciaországban is, ahol 1905-ben a nyilvános rézkészletek 440 tonnával apadtak. Az 1906. év némi emelkedéseit leszámítva, az angol és a francia rézkészletek tavaly erősen megcsappantak; e mellett nevezett országokból mindjárt 3000 tonna réz átvándorolt Északamerikába is, hogy ott elektrolyt-rézzé alakítsák.

A világ összrézfogyasztása az 1904-től 1907-ig egymásután következő 3 évben a következő volt:

1904-ben	656.800 tonnányi
1905-ben	721.400
1906-ban	739.600 „

Ez a szám 1907-ben is rohamosan emelkedett.

A fentemlített legutóbbi 3 év alatt a réztermelésben vezető Északamerikai Egyesült-Államok rézkozó-produkciója kitett összesen 1.231.300 tonnányit. Ámde míg az évi réztermelés 1905-ben még 8%-kal emelkedett, a rákövetkező évben már 4%-os apadást észlelhetünk. Az 1906-ban amerikaszerre beállott munkahiány nem csekély mértékben hozzájárult az Unió réztermelésének csökkenéséhez. A munkahiány természetesen maga után vonta aztán a munkabérek rohamos emelkedését, úgy hogy 1906-ban az Unió réztermelőinek egyik legkiválóbbja, az „Amalgamated Copper Company“ kénytelen volt 25%-os béremelést engedélyezni. Némiképen szállítási mizériák és azok nyomán keletkező szénhiány is ugyancsak bénítólag hatottak az Unió réztermelésére. A rézkészletek apadása tehát ezekre az okokra volna visszavezethető.

Az Unió rézfogyasztása a legutóbbi 3 évben 218.400 tonnáról több mint 300.000 tonnára emelkedett. Ezt a szükségletet is csupán behozatal után voltak képesek fedezni. Az elektro-ipar folytonos föllendülése, kivált Északamerika egyes tájain, nagyon is érthetővé teszi a rézfogyasztás folytonos emelkedését. Eklatánsul igazolja ezt az amerikai elektro-iparvállalatok csodás föllendülése. Így pl. a „General Electric Company“,

amely ma az Unió legnagyobb arányú villamos részvénytársulata, részvénytőkéjét egy esztendő lefolyta alatt 20 millió dollárral tudta fölemelni.

Európa legutóbbi éveinek rézfogyasztási szükségleteit csakis azáltal volt képes valamiképpen fedezni, hogy China 2 év óta nem szerepel a rézfogyasztó piacon. Az előző évek során át China oly rengeteg rézkészletet vásárolgatott össze, hogy kénytelen volt utóbb azokon kivétel után tudni, ami főként Észak-amerika rézfogyasztó piacának éppen kapóra is jött. Csupán 1906-ban China, az előzőleg beszerzett rézkészletekből, Európába és Amerikába több mint 40 ezer tonnányit volt képes exportálni. A réz akkori magas ára mellett ez a rézmennyiség busás jövedelmet biztosított a menyei birodalomnak.

Az Északamerikai Egyesült-Államok után legnagyobb rézkonzumensként szerepelt az utóbbi 3 évben a Német birodalom, amely 3 év alatt egymaga 415.300 tonna rezet volt képes felhasználni. A rézfogyasztás évi emelkedése itt 18%-ra tehető. Persze rézkészítményekben aztán annál nagyobb volt a kiviteli forgalom s az sulyban is kitett 3 év alatt 102.100 tonnányit.

A rézfogyasztó államok harmadika, Nagybritánia a következő mennyiségű rezet tudta felhasználni:

1904-ben	127.900 tonnányit
1905-ben	103.300 „
1906-ban	107.300 „

Az utóbbi szám Angliában tavaly óta állandó emelkedést mutat.

Ami Magyarország-Ausztria nyersréz termelését és kivitelét illeti, a legutóbbi 3 évről a következő adatok állanak rendelkezésünkre:

Réztermelés:	
1904-ben	1463 tonna
1905-ben	1439 „
1906-ban	1457 „
Összesen	4359 tonna

Rézbehozatal	
1904-ben	22.532 tonna
1905-ben	22.535 „
1906-ban	24.488 „
Összesen	69.555 tonna

Rézkivitel:	
1904-ben	747 tonna
1905-ben	1353 „
1906-ban	1271 „
Összesen	3271 tonna

Magyarország-Ausztria 3 évi összes rézfogyasztása kitett így 70.6000 tonnányit.

Európa államai között ezuttal harmadik helyen szerepeltettem hazánkat, bár több állam messze fölmúlja a két birodalom réztermelését és fogyasztását. Így nevezetesen

Franciaország a legutóbbi 3 év alatt 172 ezer tonnányit konzumált; ám ebből csupán 23.200 tonnát volt képes maga termelni.

Olaszország a 3 év alatt 50.600 tonna rezet használt fel. Saját termelése ebből alig több 10 ezer tonnánál.

Oroszország felhasznált 3 év alatt 95.400 tonna nyers rezet; ebből 30.400 tonnát maga termelt.

Számottevő réztermelőkként szerepelhetnek az elősorolt államokon kívül még a következő országok: Amerikában Mexikó, Peru és Chile; Ázsiában Japán; Afrikában: Fokföld és végül az Ausztrál-Szövetség államai. Am mindezen országok réztermelése és rézfogyasztása mögötte marad főként az Északamerikai Egyesült-Államok ebbeli produktivitásának.

Gy. Gy.

Fürdő ügyek.

A Kocsi keserű vizek.

A kocsi keserűvizek kérdése most újabb fordulat elért áll, amennyiben Palotay Rezső és Palotay Ödön keserűkútbirtokosok a régi — még az 1889. évben szerzett — védőterület kibővítéséért, Schmidthauer Lajos, az elkeseredett harcot folytató gyógyszerész pedig egészen új védőterület engedélyezéséért folyamodott a földmivélsügyi miniszterhez. Mi sem természetesebb mint az, hogy a két ellenfél védőterületei legalább részben fedik egymást, ami az emberfeletti méreget szélmalomharcot folytató komáromi gyógyszerésznek új anyagot fog szolgáltatni az üzleti ügyeket a legnagyobb higgadsággal kezelő nagyvállalkozók elleni meddő harca.

A budapesti kir. bányakapitányság Schmidthauer Lajos komáromi lakos által a komárommegyei Nagyigmánd és Kocs községek határában levő keserű gyógyvizü kutjai számára a vízjogi törvény alapján kérelmezett s a gesztesi járásban, Nagyigmánd és Kocs községek határainak egyes részére kiterjedő védőterület megállapítása ügyében a helyszíni eljárást a f. év június hó 22-én délelőtt 9 órakor fogja megtartani, míg Palotay Rezső és Palotay Ödön budapesti lakosok által ugyancsak a komárommegyei Kocs község határában levő keserű gyógyvizü kutjaik számára a 33342/1889. sz. a. kelt engedélyokirattal megállapított védőterületnek a gesztesi járásban, Nagyigmánd és Kocs községek határainak egyes részeire kiterjedőleg leendő kibővítése iránti kérelme ügyében a törvény által megszabott helyszíni eljárást a f. év június hó 23-án délelőtt 9 órakor fogja megtartani Kocs községében. A kérelmezett védőterületekre vonatkozó szakértői vélemények és tervek a tárgyalás napjáig megtekinthetők a budapesti magy. kir. bányakapitányságnál, továbbá Nagyigmánd, illetve Kocs község előjáróságánál.

A Palics-fürdő.

A tudósítónk jelentése szerint ma tárgyalja Szabadka város közgyűlése Palics fürdő felépítésének kérdését dr. Purgly Sándor bizottsági tag indítványára, aki valóban nagy érdemeket szerzett már azzal is, hogy ezen régi magyar üdülőhely teljes elposványosodása ellen állást foglalt és e tekintetbeni vétkeit szeméremánya a gazdag-zsugori Szabadka városának.

Mintegy 3 évvel ezelőtt már tervpályázat is volt kiírva a fürdőnek a 430,000 koronát kitevő „Palics kiépítési alap” keretében leendő felépítésére, de akkor az ügy — a beérkezett szép tervek dacára megfeneklett. Most Purgly dr. azt sürgeti, hogy legalább egy melegfürdőt, szállodát, éttermet, gépházat és víztornyot építtessen a város, melynek közgyűlése dönteni fog e tárgyban.

BÁNYAHIREK.

Az aknaszlatinai sóbányák.

Részünkről csak azt jegyezzük meg, hogy bár mennyire is tiszteljük a szakértők alaposságát s azt, hogy a miniszterium illetékes szakosztálya mindent elkövet, hogy az aknaszlatinai sóbányákat megmentsse, de közvetlen tapasztalatainkból ismételtén állíthatjuk, hogy Aknaszlatinán az *évtizedes mulasztások* boszulják meg most magukat.

A mostani vezetőség minden, elismert szaktudása és buzgalma kritiká felett áll, de kívánatos volna, hogy egy esetleges katasztrófának jó előre elejét vennék. A Lajos-aknának a pusztulását mi jó előre megjósoltuk, mert az akna befektetése már hibás volt s ennek következményei *elkerülhetetlenek*. Csak óvatosságot követelünk!

A következőket írják Máramarosszigetről: Maguk a bekövetkezett tények igazolják, hogy Aknaszlatinán a szakemberek a tárnák furása körül nem jártak el a kellő előrelátással és amikor már a víz a bányába beszakadt, nem találták meg a helyes módját annak, hogy a veszedelem teljes kialakulásának elejét vegyék. Nem tartjuk lehetetlennek, hogy a beszakadt Kunigunda-bánya sorsa már sok-sok évvel ezelőtt meg volt pecsételve; azt sem akarjuk vitatni, hogy vannak helyzetek, amikor a véges emberi elme és erő csődöt mond a természet örök törvényei előtt. De szakemberek állították és hangoztatták, hogy a szlónai bányakezelőség sok dologban súlyosan tévedett.

Újabban a napokban a *Lajos-akna belső menyezete repedt meg* nagy területen a bejáratnál, amelyet tömérdek költséggel építettek meg. Apró sópor, föld és homok hull — mondhatni — állandóan a dolgozó bányászok nyakába. Így kezdődött a Kunigundanál is. Azt a néhány százezer koronát, amit egy-egy sóbányája pusztulásánál; Aknaszlatinán veszít, még kiheveri az állam, de óvást emelünk a szent humanizmus nevében az ellen, hogy a Lajos-akna körül, a föld gyomrában ólálkodó veszedelmet eltitkolják, mert ahhoz már nincs joga az államkincstárnak, hogy szegény, amugy is agyon sanyargatott munkásait egy — esetleg — minden percben bekövetkező katasztrófának tegye ki.

A rézvitriol a világpiacon és Magyarország-Ausztriában.

A rézvitriol, mint a rézércnek mellékterméke, a legutóbb lefolyt tíz esztendő alatt meglehetősen ingadozásokat mutatott a fogyasztó piacon. A 60 ezer tonnányi rézvitriolból, amelyet legfőként a rézkohászat szolgáltatott, a legutóbbi tíz év alatt legkevesebbet termelt az 1902. év, t. i. 4900 tonnányit, míg 1901-ben 8800 tonna rézvitrioltermelés mutatkozott. Az évi 6000 tonnányi átlag vajmi szerény produktivitásról tesz tanúságot, ám a rézércnek magas ára s a folyton fokozódó nyersérzkereslet mellett nagyon is érthető, hogy az aránylag csekély jövedelmet biztosító rézvitrioltermelés ilyen szerény keretek között volt kénytelen mozogni. Ilyen körülmények között ma a rézvitriolnak ugy termelése mint fogyasztása általában visszaesést mutat.

A rézvitrólkivitel terén első helyre kerülő Nagy-británia, amely a legutóbbi 3 esztendő alatt a legtöbb rézvitrólt szolgáltatta, t. i. 171.900 tonnányit. Persze ennek csupán 25%-a szerepel réztartalomként, úgy hogy a réztermelés ebben csupán 42.990 tonnányit tesz ki. Ily módon a bevezetésben említett 60 ezer tonnányi össztermelés is tulajdonképen 240 ezer tonna rézvitrólananyagot képvisel.

Az Egyesült-Államok rézvitróliáproductuma 3 év alatt közel 80 ezer tonnára rugott.

Németország ugyanennyi idő alatt mintegy 20 tonnányit termelt, egyben annak tulnyomó részét maga fel is használta.

Európában legtöbb rézvitrólt fogyaszt ma Franciaország és Olaszország. Előbbi évente átlag 14 ezer tonnányit szokott felhasználni; ebből közel 12 ezer tonna behozatalként szerepel.

Magyarország-Ausztria a legutóbbi 3 év alatt 40.500 tonna rézvitrólt használt fel. Ebből saját termelésünk 30.600 tonna, a többi a behozatal fedezte.

Kinevezések. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök dr. *Tallatschek* Ferenc körorvost a petroszéni kőszénbányahivatalhoz ideiglenes minőségben bányorvossá nevezte ki. Továbbá *Sopp* Adolf és *Paul* I. Antal okleveles bányamérnök p. ü. számtiszteket az állami szén-, illetve fémbányászathoz segédmérnökökké nevezte ki. *Wagner* Ede segédmérnököt pedig áthelyezte az állami szénbányászati pénztári tisztviselők létszámába.

Furólyukak villamos energiájának értékesítése. Tecklenburg titkos bányatanácsos a németországi mérnököknek Hamburgban tartott XXI. vándorgyűlésén igen érdekes adatokat közölt a föld belsejében felhalmozott elektromos energia értékesítésére vonatkozólag. Tecklenburg abból indult ki, hogy mérhető elektromos áram keletkezik akkor, midőn két különböző hőfoku, vagy két különböző koncentrációju oldatot vezetővel összekapcsolunk. Mithogy mélyfurások alkalmával többféle oldatra akadunk, melyek hőfoka és nyomása a mélységgel növekedik, jogosulttá válik azon feltevés, mely szerint a föld belsejéből ily módon elektromos energia nyerhető. A földi elektromosságról, mely szorosán összefügg a légkörivel, nem tudunk ugyan vajmi sokat, de feltételezhetjük, hogy a föld belsejében olv. elektromos áramok keringenek, melyek egyensúlyi helyzetbe iparkodnak jutni és hogy alkalmas berendezések segítségével ezen kiegyenlítődésnél energiát nyerhetünk.

Ezen feltevés a földi elektromosságra vonatkozó kutatások egész sorozatára támaszkodik, melyet Franklin óta számos természetbúvár vitt véghez. Tecklenburg is végzett ily kísérleteket, még pedig egyelőre csak 14—59 m. mélységű furólyukakon. Az egyik elektródot a furólyukba helyezte, a másikat pedig a furólyuk közelében a nedves talajba. A Tecklenburg-féle vizsgálatok azt mutatják hogy az áram erősségére a következő tényezők bírnak befolyással: az alkalmazott elektródok alakja, nagysága és anyaga, a furólyuk átmérője és mélysége, az uralkodó nyomás és hőfok, a hegység, illetőleg kőzet anyaga, a furólyukban levő oldatok minősége, végre az időjárás jelenségei, az eső, szárazság, zivatar, felhők stb. A Tecklenburg által megvizsgált furólyukak csak gyenge, a gyakorlatban nem értékesíthető áramot szolgáltatnak, de ő meg van győződve, hogy az egész berendezés célszerű dispoziójával oly áramot nyerhet, mely akkumulátorok

töltésére is használható lenne. További kísérletek véghezvitelénél a következő berendezést ajánlja: Az 1000—1500 méter mélységű furólyukba 5—10 cm. átmérőjű és kb. 20 cm. hosszú rézhengert süllyesztünk, mely igen gondosan szigetelt sodrony segítségével egy másik, a talajban elhelyezett rézhengerral van vezetőleg összekötve. A különböző földrétegekben felhalmozott elektromosság közvetlen kiegyenlítődésének megakadályozása céljából a furólyuk csövezetét el kell távolítanunk. Ily módon Tecklenburg tekintélyes mennyiségű elektromos energiát remél a föld belsejéből nyerni. Minthogy egyrészt nem igen költségesek az ilyfajta vizsgálatok, másrészt pedig az eddigi kismérvű kísérletek nem szolgáltatnak kedvezőtlen eredményeket, nem látszik lehetetlennek, hogy az emberiség ez uton közvetlen erőforrásává teszi a földet.

A Magyarhoni Földtani Társulat Szabó József emlékének a Geletneki völgyben ünnepélyt rendez, melyről a következő értesítést adták ki: A f. hó 30-án a geletnekvölgyi Szabó-emplék leleplezése utáni napra f. hó 31-re (vasárnap) Vihnefűrdőtől Korponára kirándulás van tervbe véve, amelyen alkalom nyílik a selmecbányai hegység déli részének egy érdekes szelvényével megismerkedni. Korponán éjjeli szállásról gondoskodnak. A Budapestre való visszautazás Korponáról történik f. é. június hó 1-én reggel. A vasutvonal szép feltárások mellett vezet el. A Társulat ezuton is arra kéri a résztvevőket, hogy ebbeli szándékukat annak megjelölésével, vajjon éjjeli szállásra igényt tartanak-e, legkésőbb 1908. évi május 20-ig a Selmec-Bélabánya vidéki osztály titkáranál Selmecbányán bejelenteni sziveskedjenek. A kocsi és társasbéd költségeinek fedezésére személyenkint 8 korona, éjjeli szállással tíz korona a bejelentéssel egyidejűleg beküldendő. Jelentkezés f. hó 28-ig a titkárságnál (VII., Stefánia-ut 14. sz.).

Pénzügyi, ipari és kereskedelmi hírek.

Az esztergom-szászvári kőszénbánya r. t. az üzemfejlesztéshez szükséges erőszükséglet fedezése céljából gőzturbina által hajtott elektromos generátor-telepet létesít.

A Meteor r. t. cég alatt Budapesten 400,000 kor. alaptőkével vállalat van alakulóban a Waldner-féle szab. szennétküli ivlámpák és vetítőlámpák gyártására.

Keppich Hermann és Beretvás Aladár beszercebányai lakosok Szentjakabfalván kés- és egyéb acél-árak gyártására új vállalatot létesítettek.

Lapp Henrik magyar mélyfuro. bánya- és mély-építő r. t. cég alatt a berlini Heinrich Lapp A. G. Budapesten 50,000 kor. alaptőkével vállalatot alapított.

A Vacuum Oil Company r. t. alaptőkét 15 millió K-ról 25 millió K-ra fogja felemelni.

A turáni mészhomoktéglaipar lőerőre berendezendő iparvasutat tervez.

Szeged városa a Mars-téren egy kiségi ő mérleget óhajt felállítani.

Új cementgyár Arról értesülünk, hogy Magyar vulcan cementgyár r. t. cég alatt most tartotta alakuló gyűlését a selypi cukorgyár helyiségében egy új cementgyár, mely a tuffaközetet fogja szabadalmazott eljárás szerint cementté (trasz) feldolgozni. Ez a Rajna mentén óriási méretű ipar, mert lényegesen olcsóbb cement állítható elő, amelyet különösen vízépítkezéseknél lehet

előnyösen felhasználni. Tuffaközeink Selypen vannak, s ott építi fel a társaság a gyárat is. Az alaptőke 600.000 korona, melyet minden bankhozjárulás nélkül fizettek be. Az igazgatóságba Abonyi Emil miniszteri tanácsost (elnök), Rózsa Mihályt, báró Schossberger Henriket, Telegdy Józsefet, Menczer Bélát, Hirsch Lászlót és szurdai Weisz Leót választották meg. A felügyelő-bizottság elnöke Rottenberg Jenő.

Harc a petroleum körül. A petroleum-monopóliumot Magyarországon tervezték és Franciaországban csinálják meg. Egy párisi táviratunk jelenti ugyanis, hogy a képviselők között ma kiosztott 1909. évi allami költségelőirányzathoz fűzött magyarázatában a pénzügy-miniszter bejelentette, hogy bizonyos időn belül, amelyet eddig ugyan még nem állapítottak meg, a petroleum-finomítás állami monopóliumba fog vétetni, amihez különben már a termelési adó is előkészítő lépés volt. Nálunk Wekerle miniszterelnök a legkomolyabban tervezte és a kiegyezési tárgyalások során erősen szorgalmazta is a petroleum-egyedáruság behozatalát, amit később alighanem azért ejtett el, mert közben megbukott a petroleumkartel, melytől a nyereséget el akarta vonni. Így aztán elmaradt a magyar petroleum-monopólium, melyről azonban Wekerle aligha mondott le véglegesen. Most az a helyzet, hogy a petroleumiparban igen éles küzdelem van s a petroleumáruk elég mérsékeltek.

Erre a harcra azonban igen jelentékeny summát fizetnek rá a küzdő felek, a magyar és osztrák petroleumgyárak, valamint Rockefeller magyarországi képviselője, a Vacuum Oil Company. Könnyen érthető, hogy a harc csak addig fog tartani, amíg a küzdő felek érdekeik kölcsönös kielégítése mellett ki nem békülnek, mert a vállalatok nem azért gyártanak petróleumot, hogy arra ráfizessenek. Ha aztán a békét bizonyos időn belül nyelbeütik, nagyon természetes, hogy a petroleumárukat hamarosan fel fogják srófolni, úgy hogy az eddigi harc árát a fogyasztókkal fogják jó drágán megfizettetni. Vagyis végeredményében a közönség bőrére megy a játék, miért is nem lehetetlen, hogy akkor aztán ismét elő fog állani Wekerle a monopólium tervével, melyet egyelőre Wekerle francia kollégája valósít meg.

Szabadalmi hírek.

Az elmúlt héten az alábbi szabadalmakat jelentették be. A bejelentett találmányok egyelőre jogtalan használat ellen védelemben részesülnek; 60 napon belül ezen bejelentések ellen fel lehet szólni. Érdekelt feleknek bővebb felvilágosítással szolgál a szerkesztőség.

1. Eljárás ujezüst és hasonló réznikkeltartalmu ötvények előállítására vastartalmu fémekből.

A megömlesztett réz, nikkal, kobalt és vasötvényt Kjellin- vagy Heroult-féle elektromos kemencébe vezetjük és elektromos áram segítségével a kellő hőmérsékletre hozzuk. A megömlesztett tömeget a kívánt termék minősége és a kemence szerint bazikus vagy savas salakkal letakarjuk (pl. quarcpor vagy szilikát).

Levegő vagy oxigénnek a kemencébe való befúvása után a vas oxydálódik s a képződő oxydul a fedő salakkal vagy a kemence anyagával könnyen folyó salakká egyesül. A megmaradó ötvény a hiányzó fémek pótlása által ujezüstté vagy más réznikkeltartalmu ötvénynyé változtatható.

2. Eljárás mesterséges tüzelőanyag előállítására.

Az új tüzelőanyag szénporból és folyós szénhidrogenből áll. Előállítása az alábbi példából kitűnik:

550 kg. szénkátrányt zárt edénybe hozunk, azután 55 kg. klórmészt adunk hozzá és a masszát lassan átkeverjük és felhevítjük. Utána 140 kg. vizet adunk hozzá, mire 270 kg. porított meszett (Ca^0) folytonos kavarással és hevítés közben adagolunk hozzá. Az így nyert kötőanyagból 330 kg.-t veszünk s 1700 kg. szénporral és 70 kg. vízzel bensőben összekeverjük, majd az egészet kb. 160—200 C^o-ra hevítjük.

Az új tüzelőanyag brikettezhető. A kötőanyag fűtőereje állítólag nagyobb, mint a legjobb széné.

3. Eljárás tömör és egyenletes ötvényeknek rézből és rézötvényekből valamely alkalikarbonatadalék alkalmazása mellett való előállítására.

A szokásos foszforadalékon kívül natriumbikarbonat vagy kaliumbikarbonat, esetleg a kettő keverékét adjuk a megömlesztett masszához külön oxigenbevezetés nélkül. A réznek az olvasztás folyamán keletkezett oxidációtermékei a karbonatok által felvétetnek és a salakba vitetnek; a keletkező szén-sav pedig az egész masszát alaposan felkavarja.

A megolvasztott fém higlyósabb lesz és a hozzáadott acélat vagy más fémet állítólag oly homogenen veszi fel, hogy eddig el nem ért keménységű és tömörségű ötvényeket nyerünk.

4. Önműködő tüzelési szerkezet.

5. Eljárás karbidok előállítására.

6. Készülék gázömlésnek önműködő jelzésére.

A készülék a platinaplátónak gázáram behatása alatti izzásán alapszik. Az izzó platina hője, illetőleg az ezen hő által meggyújtott gáznak égési melege egy, a platinával érintkező könnyen gyuló szálnak elégeése vagy az áramkörbe iktatott nagy kiterjedési együtthatóval bíró áramvezető fluidumnak, előnyösen higanynak kiterjedése folytán egy áramkörnek zárását létesíti. Az áramkörbe iktatott jelzőszerkezet tehát a veszély bekövetkezése előtt kezd működni. A láng kicsapódását egy Davy-féle háló akadályozza meg.

7. Önműködő adagoló készülék gázfejlesztők és hasonlók számára.

8. Váltószelep regeneratív fűtéssel működő gázkemencék számára.

9. Eljárás és készülék vékony lemezeknek vagy lapoknak, csikoknak, szalagoknak előállítására cinkből, ólomból vagy más fémből vagy fémötvözetből.

A fémötvözetet alkalmas edényben tartjuk megolvasztott állapotban. Az edényből egy vagy több kifolyó cső lép ki, melyeknek keresztmetszettelülete az előállítandó vékony lemezek vagy szalagok keresztmetszetével arányos. A kifolyó csőhöz egészen közel hideg vízzel hűtött, gyorsan forgó tárcsát, kereket vagy hengert alkalmazunk. A csőből kilépő fém a forgó felületre jut, ott megmerevedik és továbbszállítatik.

KÜLFÖLD.

Az ólombányászat a világpiacon az utóbbi években.

Az ólomtermelés és ólomfogyasztás a világpiacon évről évre fokozódó horribilis emelkedést mutat. Amíg 1897-ben csupán 737.900 tonna ólomot termeltünk, már tíz évvel utóbb, vagyis 1906. lezárultával 996.300 tonnát tudunk felmutatni. Valószínű, hogy az 1907. év még föl nem dolgozott statisztikai adataiban ez a szám csak

növekedett s az ólom évi termése az 1 millió tonnát immár meghaladta. Az ólom produktivitásával annak értékemelkedése is lépést tartott, mert míg a londoni értéktörzsde 1897-ben csupán 12.7.4 £-gel jegyezte az ólomot, addig az 1907. év elején már 177.— £-et jegyezték az ólomért. Az ólomtermelés tíz esztendő alatt több mint 35%-kal emelkedett. A termelés és áremelkedés arányaival szükségkép lépést tartott az ólom értékének emelkedése is. Míg ugyanis 1897-ben az évi ólomtermelés értéke csupán 204,800,000 koronára rugott, addig az tíz esztendő alatt, 1907. bekövetkeztéig 398,200,000 koronára emelkedett.

Az ólomproduktivitás azért nem mindenütt volt képes az ólomszükségeket fedezni. Míg ugyanis az évi ólomtermelés 1903—1904-ig több mint 7%-kal emelkedett, a rákövetkező években az már csak 1.9%, illetőleg 1.1%-os emelkedést volt képes felmutatni.

Ólomtermelés tekintetében Európában ma kétségtelenül Spanyolország maradt legelső, ahol a két legutóbbi év ólomtermelése körülbelül a 180,000 tonnát meghaladta. A világ évi összólomtermelésének ez körülbelül 1/4 részét kiteszi. Spanyolország után a legtöbbet termelőként Németország szerepel, t. i. 152,500 tonnával Franciaország évi termése 5.2%-os emelkedés mellett kitétt 24,300 tonnát, Belgiumé 22,200-at, Olaszországé 21,400-at. Magyarország-Ausztria ólomproduktivitása a tavaly 3.8%-os emelkedés mellett 16,400 tonna ólomot szolgáltatott.

Egy-két helyen az ólombevétel szembőlőn megcsappant a legutóbbi években, így főként Nagybritanniában. Am ne higyük azért, hogy az egyesült hármaskirályság ólomszüksége szerényebb keretű lett. Így bevételre került a csökkenés dacára tavaly is 200 ezer tonna ólom, amelynek tetemes részét Spanyolország, az Északamerikai Egyesült-Államok, Németország és Ausztrália szállították az angol piac számára.

Az ólombevétel Franciaországba és Belgiumba némi apadást mutat. Rohamosan csökkent az utóbbi években Oroszország ólombehozatala, ami eléggé érthető is, miután az orosz kormány nemrégiben tetemes bevételi vámot vetett az ólomra. Magyarország-Ausztria ólombevitelre tavaly 3900 tonnával több volt, mint a tavalyelőtti, ami 19.6%-os emelkedésnek felel meg.

Az Északamerikai Egyesült-Államok 18,000 tonnával többet termeltek a tavaly, mint az előző évben. Behozataluk csökkent 12,900 tonnával, ám egyben ólomkivitelük is csökkent ugyanakkor 11,100 tonnával.

Az ólomtermelés terén ma számottevő tényezőként szerepel még Kanada is, amely a tavaly 25,700 tonna ólomot termelt. Ebből 20,700 tonnát maga fel is használt.

Mexikó, amely valamikor az ólomfőtermelő pirenéi félszigetnek gyarmatországá volt, ma is jelentős ólomtermelőként szerepel, amennyiben tavaly is 76,700 tonnányit termelt. Az előző évhez képest ez azért visszaesés, amennyiben akkor Mexikó évi 83,700 tonna ólomot küldött a világpiacon.

Az Ausztrál-Szövetség államainak ólomtermelése ma kétségtelenül nagy jövő előtt áll. Ámde az ausztráliai ólomhányak telepein 1906-ban dühöngött horzalmás tüzvész egy időre megakasztotta az ausztráliai ólomhányászat üzemeit. Azért még így is 45 ezer tonnányit voltak képesek a legutóbbi félévben produkálni.

A cseh barnaszénvidék rekultiválása. Az osztrák földművelési miniszter két szakelőadóval mostanában járta be az északnyugati cseh barnaszénkerületet, hogy azt a kérdést tanulmányozza, miképen volnának a

barnaszénbányászat károsította területek ismét művelés alá vehetők Ugy hallatszik, hogy az érdekektel felvett megbeszélések eredménye intéző látáskörrel felruházott rekultiváló bizottság szervezése lesz. Mindenekelőtt irodát rendeznek be, mely első sorban azokat a területeket fogja megállapítani, melyeken a művelés helyreállítása szükséges s amelyek arra alkalmasak. Az által, hogy pályázat útján megfelelő technikai személyzetet fogadnak ezen iroda részére, melynek költségeit felében pedig Csehország tartományi kormányzata viseli, gondoskodnak arról, hogy ez az iroda működését a bányahatóságokkal karöltve, rövid időn belül megkezdhesse.

Baku petróleumtermelése 1907-ben. Bakuban 1907-ben a nyersolajtermelés csak kevéssel volt nagyobb, mint 1906-ban. A termelés ugyanis 1907-ben volt 475,000,000 pud, 1906-ban ellenben 448,000,000 pud; a növekvés tehát 28,000—30,000 pud, vagyis mintegy 10%.

A fenti termelés az egyes hónapok között a következőképen oszlik meg:

Hónap	merítőkutak	források	összesen
Január	35,900 000	2,000 000	38,000 000 pud
Február	36,100 000	1,600 000	37,700 000
Március	40,300 000	660 000	40,900 000
Április	37,900 000	1,300 000	39,200 000
Május	39,400 000	100 000	39,500 000
Junius	39,4 0 00	500 000	39,900 000
Julius	41,700 000	300 000	42,000 000
Augusztus	39,300 000	900 000	40,200 000
Szeptember	37,000 000	900 000	37,900 000
Október	39,700 000	200 000	39,900 000
November	38,000 000	200 000	38,200 000
Décember	38,300 000	2,900 000	41,200 000
Összesen	483,100 000	11,800 000	474,900 000 pud

Leváltáran felfedezett aranybánya Lisszabon egyik zárdájában nemrég érdekes uton-módon fedeztek fel egy aranybányát. Elsőként, régi írásokra akadtak ugyanis, amelyeknek szövege egy évszázadokkal ezelőtt félbehagyott aranybánya nyomára vezetett. Az aranybánya Nyugat-Afrikának Angola nevű tartományában van. Mindössze annyi volt ismeretes róla, hogy az aranybányát hajdan szerzetesek művelték. Az írások felfedezése után hamarosan részvénytársaság alakult, amely expedíciót küldött ki a bánya felkutatására. Az expedíciónak számos viszontagság árán sikerült felfedeznie a bányát Angola szívében. A bánya egyik tárnájában számos emberi csontvázra és kézi fegyverek töredékeire akadtak. Ugy látszik, hogy a bánya mélyében dolgozó barátokat munka közben meglepték és lemészárolták a benszülőttek. Egy tágas földalatti helyiségben nagy mennyiségű kifejlett aranyércre akadtak a kutatók. Az aranyérc értéke megüti a harmadfél millió koronát.

Irodalom.

A jegybankügy. Az önálló jegybank érdekében az utóbbi időben megjelent számos tanulmány közt a legérdekesebbek egyike az a kötet, melynek szerzője Müller Vilmos, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tisztviselője. Szigoruan szakkérdésnek veszi a bankügyet s tudományos alapon veszi sorra az önálló bank felállításával járó hátrányokat és előnyöket. Az első rész a nemzeti bank kérdésében felmerült érveket és ellenvetéseket tárgyalja és ezek között olyanokat is vet felszínre, amelyek eddig diszkusszió tárgyát még egyáltalában nem képezték, holott a magyar jegybankügyre nézve elsőrangú fontosságuk. Ilyenek pl. a külön bank és a megszállott tartományok, a kiegyezés záró jegyzőkönyvének összefüggést a bankügygel a magyar állampapírok osztrák elhelyezései tekintetében stb. A második rész a jegybankbocsátásnak a jegybank többi ügylel való szigorú elkülönítését tárgyalja.

A könyv igen nagy részét foglalja el azoknak az újításoknak a tárgyalása, amelyek a szerző nézete szerint a jegybankügyünkben a külföldi jegybank-törvényhozás mai állása szerint szükségesek. Végül a szerző egy modus vivendi részleteit fejt ki arra az esetre, ha az önálló bank létesítése politikai körülményekre való tekintettel 1911-ben még nem volna megvalósítható. Ez a modus vivendi a bifurkáció volna, vagyis röviden kifejezve, a mai ugynevezett paritás helyébe a bank belső szervezetében az osztrák üzletnek a magyar üzlettel való legteljesebb elkülönítése lépne. Ennek a kivethetőségében azonban maga a szerző sem hisz, mert ellene lenne az osztrák közvélemény s maga a főtanács.

Ami már most magát az önálló jegybank felállítását illeti, Müller Vilmost is bizonyos optimizmus vezeti. Különösen könnyedén bánik el a Benedikt-formulával, a diszasszióval, a kamatláb-kérdéssel és főleg az Ausztriából visszaözönlő papirtömeg elhelyezésével. Ha csak azt akarná bizonyítani, hogy az önálló jegybank felállítható, kevesebb bizonyítékkal is beérnők. Mert ha vállalnunk minden bekövetkezhető áldozatot, akkor természetesen, hogy nincs akadály az önálló banknak. De a leglényegesebbet, a legfontosabbat a jegybank-kérdés tanulmányozói mind elmulasztják föltenni a legkedvezőtlenebb esélyeket minden vonatkozásban, beleértve az osztrák hajzát is s ez alapon tiszta, számokban kifejezhető képet adni arról az áldozatról, amibe az önálló jegybank az első években vagy hosszabb időn át kerül. Ha ez a tiszta kép megvan, csak akkor ítélni lehet a közvélemény afölött, megéri-e a bankkülönválás a kockázatot.

A problémának erre a döntő fontosságú pontjára Müller Vilmos könyve sem ad felvilágosítást. Mindazonáltal nagy figyelmet érdemelnek a munkának szakszerű s főleg banktechnikai részei. A Wodianer-féle könyvkereskedés kiadásában megjelent könyv ára 2 K 50 f.

Bányafelmérő kerestetik.

Ujbányai köszénbányászatunkhoz bányá- és kül-mérésekben gyakorlott bányafelmérőt azonnali belépésre keresünk. Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt ajánlatok intézendők: A Beocsini Cementgyári Unió r. t. igazgatóságához Budapest, V., Alkotmány-utca 10.

Hivatalos hírek.

Magy. kir. bányakapitányság Budapesten.

2640/1908. szám.

Hirdetés.

Herceg Esterházy Miklós dr. kismartoni lakos, képviselve Hering Zsigmond ügyvéd által, az 1885. évi XXIII. t. c. 16. §-a alapján Sopron vármegyében, nagymartoni járásban, Pecsényéd községben levő „Esterházy Pál” nevű gyógyvizre nézve Pecsényéd, Rétfalu és Lajthaszentmiklós községek területeire kiterjedő védő terület megállapításáért folyamodott.

Ezen kérvény tárgyában a törvény által előírt helyszíni tárgyalás folyó évi június hó 10-éig délelőtt 9 órákor fog a helyszínen megkezdetni. (Összejöveteli hely a savanyukuti fürdő gyógyterme.)

A kérelmezett védő területre vonatkozó szakértői vélemény és a terv a tárgyalás napjáiig közszemlére vannak kitéve és a hivatalos órák alatt megtekinthetők Pecsényéd község előljáróságánál, ugyszintén ezen m. kir. bányakapitányságnál (Budapest, II. ker., Fő-utca 34. szám).

Erről az összes érdekeltek oly felhívással értesítetnek, hogy a kért védőterület tekintetében nem látni ellenvetéseiket a

tárgyalás napjái irásban ezen m. kir. bányakapitányságnál, vagy szóval a tárgyalás alkalmával annyival inkább adják elő, mert különben a határozati javaslat minden további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Budapest, 1908. évi április hó 27-én.

P. H.

M. kir. bányakapitányság.

Magy. kir. bányakapitányság Budapesten.

4465/1908. szám.

Hirdetés.

chmidthauer Lajos komáromi lakos, képviselve dr. Nagy Emil budapesti ügyvéd által, a Komárommegyei Nagyigmánd és Kocs községek határában levő keserű gyógyvizű kutjai számára az 1885. évi 23. t. c. 16. §-a alapján a gesztesi járásban, Nagyigmánd és Kocs községek határainak egyes részére kiterjedő védőterület megállapításáért folyamodott.

Ezen kérvény folytán a törvény által megszabott helyszíni eljárás folyó évi június 22-ik napján d. e. 9 órákor fog megtartatni. Tárgyalási helyül Nagyigmánd község háza jelöltetik meg.

A kérelmezett védőterületre vonatkozó szakértői vélemény és a terv a tárgyalás napjáiig közszemlére vannak kitéve és megtekinthetők ezen m. kir. bányakapitányságnál (Budapest, II. ker., Fő-utca 34. sz. d. e. 9-2 óra között), továbbá Nagyigmánd község előljáróságánál.

Erről az érdekeltek oly felhívással értesítetnek, hogy a kérelmezett védőterületre nézve esetleges észrevételeiket a tárgyalás napjái irásban ezen m. kir. bányakapitányságnál, vagy szóbelileg a tárgyalás alkalmával annyival inkább adják elő, mert különben a határozati javaslat minden további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Budapest, 1908. évi április hó 30-án.

P. H.

M. kir. bányakapitányság.

Magy. kir. bányakapitányság Budapesten.

4466/1908. szám.

Hirdetés.

Palotay Rezső és Palotay Ödön budapesti lakosok a Komárommegyei Kocs község határában levő keserű gyógyvizű kutjai számára a 332/1889. sz. a. kelt engedélykivarral megállapított védőterületnek a gesztesi járásban, Nagyigmánd és Kocs községek határainak egyes részeire kiterjedőleg leendő kibővítése iránt folyamodtak.

Ezen kérvény folytán a törvény által megszabott helyszíni eljárás folyó évi június hó 26-ik napján d. e. 9 órákor fog megtartatni. Tárgyalási helyül Kocs község háza jelöltetik meg.

A kérelmezett védőterületre vonatkozó szakértői vélemény és terv a tárgyalás napjáiig közszemlére vannak kitéve és megtekinthetők ezen m. kir. bányakapitányságnál (Budapest, II. ker., Fő-utca 34. sz. d. e. 9-2 óra között), továbbá Kocs község előljáróságánál.

Erről az érdekeltek oly felhívással értesítetnek, hogy a kérelmezett védőterületre nézve esetleges észrevételeiket a tárgyalás napjái irásban ezen m. kir. bányakapitányságnál, vagy szóbelileg a tárgyalás alkalmával annyival inkább adják elő, mert különben a határozati javaslat minden további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Budapest, 1908. évi április hó 30-án.

P. H.

M. kir. bányakapitányság.

A szerkesztésért felelős: Apsay V. János.

PIUS PIRINGER
BANYA ÉS ALAGÜT-LAMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszterárusítóknek kedvezményesen árjegyek ingyen és bérmentve.

J. POHLIG A. G. Kölnben,

épít harminc év óta

sodrony=kötélpályákat,

legjobb kivitelben.

Több mint 1700 berendezést szállított 15–18, 20, 35 és 43 kilométer hosszban is.

Magyarországi
képviselő:

PÁRIS OSZKÁR, Budapest

VII., Damjanich-utca 51. szám. TELEFON 82-16. SZ.

Hammer-, Hacken-, Bell-, Axt-
etc. Stilen,

in allen nur dankbaren Formen und Grössen.
Grösstes Lager der Continents.
Grösstes Specialgeschäft der Branche

Muster und Preise auf gefl. Anfrage

Hamburg 1/c. **MOMME O. MOMSEN.**

600-1000

bányamunkást keres rögtöni alkalmazásra
előkelő bányavállalkozó. Sürgős ajánlatokat
a lap kiadóhivatalába kérünk.

Pap Aurél

okl. magán b. mérnök

irodája

NAGYVÁRADON

Lukács György-utca 54.

Elvállalja minden e szakba vágó

munkák elvégzését.

Elvállalok nevezetesen: kül- és bányamérészeket, háromszögeléseket, lyukasztási méréseket adományozási méréseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutatómányok fektetését és bejelentését, idegen bányák megvizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel és eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak építést, állisztek által vezetett bányatüzemek időnkénti megtekintését s ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

Az igen tisztelt szakközönség
szives pártfogását ez uton kéri

PAP AURÉL

okl. m. b. mérnök.

BURMEISTER C. CHAMOTTE-GYÁR

HALBSTADTBAN (ezelőtt C. KULMIZ).

Egyesítve az Egyesült Chamotte-gyárakkal m. Sz.
(ezelőtt C. Kulmiz) Saarauban és Marktredwitzben

Számos kiállításon ki-
tüntetést nyert.

Mindennemű tűzálló-termények; Chamotte-kövek; kvarc- és silica-kövek, magassfoknak (hoch-basische) (védjegy X X) és magas savfoknak. Különleges kövek nagyolvasztók és Martin-kemen-cékhez; üstkövek, tűzálló anyag acéltégelyekhez és hasonló leg-magasabb igényeknek megfelelő anyag; Chamottelisztt acélöntés-hez; tűzálló elszigetelőkövek 0-8 fajsúlyig, pl. léghevítő vezeték-kifalazásához; pír-szén-alakkövek, zéntéglák a megkívánt mérték-zerint, agyaghozzaadás nélkül, keményen sajtolva, megfelelően égetve, nagy olvasztókhoz. Alak-kövek, görbék, hevítő-retorták (Muffeln). A kohászati, légszesz-és vegyi iparágaknál használt mindennemű teljes kemencék szállítattak; különösen teljes nagy-olvasztók léghevítőekkel, görbe-és mézskemencék. — Fenti külön-legességekben gyakorlott kömü-vezek rendelkezésre állnak.



Alapított 1850-ben.

Évi termelőképesség: 100 millió kilogramm alakos égetett Chamotte-áru.

1000 munkás.

Az elszállítás Halbstadtban, Saarauban és Marktredwitzben a gyár saját vágányain esetleg vizen Boroszlóbból gondosan eszközöltetnek

Sürgöncim: —
„Fenerfest“ Halbs'tadt.

Fénykép nagyításokat

akármilyen fénykép után, legszebb kivitelben, 55—68 cm. nagyságu

diszes Passepartoutban 5 kor.-ért
olajban szinesen 10 koronáért

küldünk csomagolással együtt.

Képviselők mindenütt felvételnek:

„RAFAEL“ fényképnagyító és
festészeti műterem
BUDAPEST, VII/22.

GEBRÜDER FROMME

WIEN, XVIII. Herbeckstrasse 27.

Werkstätte mathematischer
Präcisions-Instrumente

Gruben-Patent-Boussolentheodolite. Gruben-Instrumente, Taschen-Grubenboussolen-Instrument Preis fl. 67.— in verschiedenen Grössen, Gruben-Latten und Stäbe, Verziehschrauben und Schnüre, Compass, Gruben-Regel-Transporteure, Phantogrammen schwebendes System.

Illustrierte Preisverzeichnisse gratis und franco.

General Vertreter:

von Karl Zeiss in Jena.

Lager von plastisch wirkenden Zeissfeldstechern

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága

Budapesten, Kőbányai-út 13-23. sz.

Sürgöncim: „ÁLLAMI VASGYÁRAK BUDAPEST“.

Telepek: Budapesten, Diósgyőrött, Vajdahunyadon,
Zólyom-Brezón és Kudsíron.

A budapesti gyárban 1144 löerő, 2850 munkás, a diósgyőri gyárban 7000 löerő 5600 munkás, a vajdahunyadi gyárban 1374 löerő, 1800 munkás, a zólyombrezói gyárban 3765 löerő, 2900 munkás a kudsíri gyárban 280 löerő, 480 munkás.

Mozdonyok, lokomobilok, arató-, fűkaszaló- és cséplő-gépek, utimozdonyok, szalmakaszalók, kukoricamorzsológ, és egyéb gazdasági gépek, vasuti vízállomási berendezések, gőzkazánok, sajtolt villamos kocsikeretlemezek, teljes lokomotív és vasuti kocsikerékpárok, kerékvázak és tengelyek, vont fényes rudak, kovács- és acélöntvényű hajó-és gépalkatrészek, téglacélöntvények, alakos acélöntvények, különféle nyersvas és vasöntvények, szegecsek, csavarok, csavarkulcsok, tűzálló anyag- és chamotteárúk. Hidak, vasszerkezetek, vasuti sínek és sinkapcsoló-szerkek, teljes vasuti váltók, keresztvezések, vastartók, kereskedelmi vasak, lemezek, hidláncok, rúgóacél, kőfúróacél, reszelő-acél, kocsirúgóacél, vágóacél, fenő-, brescian-, azralon- és durvaacél, sziklavésők, gazdasági szerszámok, különféle acélszerszámok, állók stb. acéllövedékek, vont, hengerelt, kazán-, forr- és furócsövek ónozza és galvanizálva, öntött vascsövek. Vizgázhegesztési eljárással előállított gőzvezetési, vízvezetési és csatornázási csövek és csatornázási csövek szab. kötőkarimákkal vagy hengerelt karmantyúkkal, mindennemű bányacsövek, elektromos vasuti vezetékhez és világító testekhez való árbocok, hajóárbocok, vitorlarudak (Raaen) árbocszárak (Stengen), árbocszálkák (Spieren), póznák (Bäume), alagcsövek, vízlégcsövek (Speigaitrohre), üreges mozgó hajódarúk (hohle Davits), tengeri uszorok (Meeresbojen) vízépítésekhez, hidjármokhoz és partbiztosítási falakhoz alkalmas csövek, melyek vízerővel a földbe nyomtatván és felülről cementtel kibontván, olcsóbbak és tartósabbak mint a kőfalazatok, olaj-, légszesz-és légnymási tárgyak 200 atmoszféra és azon felüli belső légnymásra, torpedó-légpatronok, cellulose cukor-és szappanfőzőüstök, egészen hegesztett üzemi kazánok és mozdonykazán-köpenyek, malomdobok, retorták, központfutók, vegyszeti és ezzel rokoniparok céljaira szolgáló készülékek stb.

A „Bányászati Évkönyv“ megjelenése!

„A Bánya“ rövid pályafutása alatt is megmutatta, hogy a magyarországi bányatulajdonosok és bányászat érdekeit mindenkoron a legmelegebben karolta fel, s most egy hézagpótló munkával óhajtja a magyar bányászat ügyét úgy idehaza, mint külföldön előmozdítani.

E célból „Bányászati Évkönyv“ címmel egy 300 oldal terjedelmű 1/8 ad rétnagyságu illusztrált szakkönyvet adunk ki, mely tartalmazni fogja

1. A rendes naptári részt.

2. A m. kir. pénzügyminiszterium bányaosztályvezetőinek, a m. kir. geológiai intézet karának, a bányakapitányok, bányatanácsosok, bányabiztosok, a bányászati akadémiai tanári karának és előkelő hazai bánya-vállalatok igazgatóinak és vezetőinek fényképét és életrajzát.

3. A fontosabb ásványok ismertetését, különös tekintettel hazai viszonyainkra.

4. A bánya törvény fontosabb s gyakorlati rendelkezéseit és az eddig megjelent s a bányászatra vonatkozó nagyobb jelentőségű miniszteri rendeleteket.

5. A magyarországi és a külföldi bányászat összehasonlítását.

6. Az összes magyarországi bányatársaságok pontos címét és az alkalmazottak pontos névsorát.

7. Legújabb bányászati berendezések, gépek és szabadalmak leírását és fényképét.

A mint ezen vázlatos programunkból látható, a „Bányászati Évkönyv“ minden igényt ki fog elégíteni.

A „Bányászati Évkönyv“ minden év szeptemberében jelenik meg s bolti ára csupán

≡≡≡ **4 korona** ≡≡≡

A megrendelések alanti címre eszközözlendők.

Hazafias üdvözlettel

Telefon 23—33.

 **A B Á N Y A** 

szerkesztősége

Budapest, VI., Dalszínház-u. 8
(Az operával szemben.)

Megrendelési-ív.

Alulírott ezennel megrendelem a „Bányászati Évkönyv“-et és kötelezem magamat azt a megjelenéskor átvenni 4 korona árban.

N é v	Foglalkozás	L a k h e l y	Hány példány

✂ LOSSINSZKY IMRE ✂

okleveles gépészmérnök műszaki irodája

BUDAPEST, V. KERÜLET, LIPÓT-KÖRUT 7. SZÁM.

Telefonszám 64—72.

Postatakarékp. cheque és clearing 15657. — Folyószámla:
„Hermes“ Bank Budapest. — Lámpaműhely-telefon 2—16

Táviraticím LOSSIM.

Nagyfényerejű „Unicum“ petróleum izzólámpák szabadalm.

egyedüli gyártása és el-
árúsítása. A jelenkor leg-
jobb és legolcsóbb világi-
tása. 1000 gyertyafény óránként 11,5 fillérbe kerül. Pótolja a villamos izzólámpát. Bármely petróleummal ég. Hordoz-
ható, bárhol felállítható és bárki által kezelhető. Bányák, gyárak, gyártelepek, rakhelyek, műhelyek, gazdasági
udvarok, kerthelyiségek, fürdő- és forrástelepek stb. stb
számára.



Szabadalmazott „Zenit“ Invert gázégő.

Ideális gázvilágítás! A „Zenit“-égő régen
érezett hiányt pótol a
gázvilágítás terén, amennyiben ezen égővel felény
gázfogyasztás mellett ugyanolyan intenzív fényt kapunk,
mint a közönséges Auer-égővel. A „Zenit“-égő óránként
60 l. gázfogyasztás mellett 60 normál gyertyafényt ad,
tehát a közönséges Auer-égőkkel szemben

50% os gázmegtakarítást eredményez.

A „Zenit“ invert-égő kétféle nagyságban készül:

A-jegyű 60 normál gyertyafényű 60 l. óránkénti gázfo-
gyasztás mellett. — B-jegyű 90 normál gyertyafényre 100
l. óránkénti gázfogyasztás mellett.

A „Zenit“ invert-égő ára:

Asztali lámpa állvánnyal (lásd ábrát) A-jegyű 20.— korona, B-jegyű 22.—
kor. Fali- vagy csillár-lámpa A-jegyű 10.— kor., B-jegyű 12.— korona.

Folytonégő töltőkályhák

Különösen magyarországi szénekre!

Feyér Gyula, okleveles gépészmérnök, tanár szabadalmazott rendszere szerint.

Nincs szükség drága külföldi szénre!

Fűtsünk olcsó hazai szénrel!

50%-os költségmegtakarítás!

Alkalmazásban vannak már: Budapest
Városi Villamos Vasut, Technologiai Iparmúzeum,
M. kir. államvasutak főműhelye, M. kir. Honv.
Miniszterium, Nagykárolyi szinkör, Katonai közp.
ruhatár, Váczi városház, Nagyvárad hadapród-
isk., Schlick-gyár, Danubius hajó- és gépgyár stb.

Munkácsi-féle szab.

takaréktüzhelyek egyedüli gyártása és elárúsítása.

Bármely tüzelőanyaggal fűthetők! 35—40% költségmegtakarítás!

Teljes egészükben magyar ipar!